

Anmeldelse:

Tyrannosaurerne, Kridttidens superrovdyr

Per Christiansen

Forlaget Carlsen, 64 sider i stort format,
pris: 239 kr.

Tyrannosaurerne og i særdeleshed *Tyrannosaurus rex* er nogle af de mest berømte dinosaurer der findes. De har været hovedskurken i utallige populærvidenskabelige bøger og tv-programmer, oftest akkompagneret af dramatiske lydeffekter og en speaker, der med dommedagsstemme fortæller om disse gigantiske frådende dræbermonstre.

Også inden for den seriøse del af videnskaben har tyrannosaurerne altid haft en helt speciel position. De har givet ophav til utallige ophedede debatter, der næsten har haft karakter af en regulær videnskabelig skyttegravskrig, hvor de implicerede parter har brugt mere tid og energi på at bekæmpe hinanden end på at forske i, hvordan dyrene egentligt har fungeret. Men hvad er sandheden omkring tyrannosaurerne, hvad var det for nogle dyr, hvad var deres slægtskab med andre dinosaurer, og hvor meget ved vi egentligt om, hvordan de levede. Svarene på alle disse spørgsmål har zoolog Per Christiansen samlet i denne, sin tredje danske bog om dinosaurer.

Umiddelbart ligner forsiden til bogen enhver anden populærvidenskabelig dinosaurbog med sit nærbillede af et stort tyrannosaur-tandsmil. Men det skal man ikke lade sig narre af. Selvom hele bogen er holdt i et letforståeligt sprog, så er det den nyeste og mest opdaterede viden om tyrannosaurerne, der bliver præsenteret her.

Første kapitel giver en bred historisk introduktion til rovdinosaurerne og deres indbyrdes slægtskab. Dernæst følger et kapitel om de tidlige tyrannosaurer, der levede i starten af Kridttiden og var relativt små og gracile dyr på 5-6 meters længde. I næste kapitel kommer vi videre til de avancerede former fra slutningen af Kridttiden, hvor tyrannosaurerne udviklede sig til det største og mest massive rovdyr, der nogensinde har gået på jorden, *Tyrannosaurus rex*. Netop *Tyrannosaurus rex* har været genstand for meget videnskabelig mytedannelse med en anslåede vægt på 7 tons, et enormt hoved med 20 centimeter lange tænder, ekstremt reducerede arme, der ikke engang kunne nå op til munden og en kort massiv krop. Netop *Tyrannosaurus rex*'s størrelse og massive bygning har været

årsag til, at nogle grupper af palæontologer har ment, at den ikke kunne have været en aktiv jæger, da den var for stor til at kunne løbe, og derfor måtte have været ådselsæder. Argumentet med, at den på grund af sin størrelse ikke har kunnet løbe, er måske rigtig nok, men derfor kunne den sagtens stadig være en aktiv jæger, da dens benlængde gjorde den i stand til at gå med en hastighed på omkring 40 kilometer i timen.

Selvom denne bog repræsenterer den nyeste viden omkring tyrannosaurerne, sker der hele tiden nye fund, der gør, at man løbende må ændre sit syn på dyrene. I bogen diskuteres, om hvorvidt tyrannosaurerne har haft fjer ligesom mange af de rovdinosaurer, de er tæt beslægtet med. Samtidig med at bogen blev udgivet, blev dette spørgsmål besvaret, da der i tidsskriftet *Nature* blev publiceret en artikel om en tidlig tyrannosaur, hvor der var bevaret hårlignende fjeraftryk på halen og dele af kroppen.

Bogen er flot illustreret med meget farverige tegninger af den spanske palæokunstner Luis Rey, der også har illustreret Per Christiansens tidligere bøger. Derudover er der en mængde af præcise detailtegninger af kranier og knogler, der forklarer forskellene på de forskellige typer af tyrannosaurer. Denne bog henvender sig til alle der er 'bidt' af dinosaurer, og som vil have god saglig viden præsenteret på en populær og letforståelig måde.

Jesper Milån

